

Prorocké časové úseky v Danielovi a Zjevení

JOHN CUNNINGHAM

I. ÚVOD

Naším cílem je probrat několik pasáží v knihách Daniel a Zjevení, které zmiňují časové úseky v souvislosti s prorokovanými událostmi.

Zkoumající biblická proroctví se o tato časová označení zajímají již dlouho a usilovně se snaží o jejich výklad.

Většina z nás ví, že existuje několik různých obecných přístupů k biblickým proroctvím. Preteristický pohled chápe proroctví jako významná pouze pro dobu, ve které byla proroctví vydána, a je nejvíce spojován s liberální teologií. Historicisté věří, že proroctví zejména v Danielovi, Zjevení a Olivetské řeči nám podávají souhrn světových dějin od prvního století až do doby druhého příchodu.

Je samozřejmé, že všechny tyto názory nemohou být správné. Naším cílem bude prozkoumat v souvislostech časové úseky zmíněné v Danielovi a Zjevení, neboť se domníváme, že tyto pasáže obsahují určité klíče, které nám pomohou rozhodnout, která ze soupeřících výkladových škol je správná. Budeme je zkoumat v pořadí, v jakém se objevují v Písmu, a poté se pokusíme shrnout veškerý materiál do souvislého popisu událostí, jichž se jednotlivé pasáže týkají.

Následuje přehled časových období:

1. Daniel 7:25. Malý roh pronásleduje svaté Nejvyššího po čas, časy a půl času.
2. Daniel 8:13-14. Svatyně bude pošlapávána po dva tisíce tři sta dní.
3. Daniel 9:24-27. Proroctví o sedmdesáti týdnech.
4. Daniel 12:7. Stejně jako v Danielovi 7:25 je svatý lid během času, časů a půl času zcela rozdrcen.
5. Daniel 12:11. Doba, během níž dojde k ohavnosti zpusťování a k ukončení každodenních obětí, je tisíc dvě stě devadesát dní.
6. Daniel 12:12. Tisíc tři sta třicet pět dní.
7. Zjevení 11:2. Pohané budou šlapat po svatém městě čtyřicet dva měsíců.
8. Zjevení 11:3. Dva svědkové mají prorokovat tisíc dvě stě šedesát dní.

9. Zjevení 12:6. Žena uteče na poušť na tisíc dvě stě šedesát dní.

10. Zjevení 12:14. Žena je živena na poušti po čas, časy a půl času.

11. Zjevení 13:5. Šelmě je dána moc na dvačtyřicet měsíců.

Je okamžitě zřejmé, že řada těchto pasáží obsahuje shodné nebo téměř shodné časové označení. Třikrát je zmíněn čas, časy a půl času. Dvakrát zmíněných dvačtyřicet měsíců a tisíc dvě stě šedesát dní je stejná délka času a obě jsou velmi blízké dvěma obdobím zmíněným v Danielovi 12, tisíc dvě stě devadesát dní a tisíc tři sta třicet pět dní. Je tedy pravděpodobné, že všechny tyto pasáže se vztahují ke stejnému časovému úseku.

Tento předpoklad si ověříme, až budeme zkoumat jednotlivá období v souvislostech, ale ještě předtím se musíme zabývat jednou další otázkou.

Zastánci již zmíněného historicistního pohledu na proroctví věří v takzvanou "teorii roku za den". Ta tvrdí, že den v proroctví se rovná roku ve skutečném naplnění tohoto proroctví. Tisíc dvě stě šedesát dní ze Zjevení 12:6 je pak tisíc dvě stě šedesát let v naplnění. Stejný předpoklad platí i pro všechny ostatní pasáže Písma, kterými se dnes budeme zabývat.

Historisté na důkaz této teorie citují dvě pasáže Písma: Numeri 14:34 a Ezechiel 4:5. První z nich je Boží předpověď, že Izrael bude muset putovat pouští celkem čtyřicet let, přičemž každý rok putování odpovídá každému dni, kdy zvědové prohledávali kanaánskou zemi. Tato pasáž však nedává žádnou oporu pro představu o počtu dní v roce, neboť skutečná předpověď se doslova naplnila.

Čtyřicet let trvalo proroctví a čtyřicet let trvalo putování. Kdybychom zde použili princip den za rok, musel by Izrael putovat pouští čtrnáct tisíc čtyři sta let. Stále by tam putovali u Sinajského poloostrova.

Podobný problém je i u Ezechiela 4:5. Prorok dostal pokyn ležet na levém boku po tři sta devadesát dní, přičemž každý den odpovídal jednomu roku nepravosti izraelského domu. Poté měl ležet na pravém boku

čtyřicet dní a opět každý den odpovídal jednomu roku nepravosti domu Judy. Období se opět doslova naplnilo. Ezechiel neležel na jednom boku tři sta devadesát let a pak na druhém boku čtyřicet let.

Dvě pasáže důkazního textu princip roku za den nepodporují. Je pozoruhodné, že každé splněné proroctví, k němuž se váže časové období, se splnilo doslova tak, jak bylo uvedeno. Princip "rok-den" zde zcela

II. MALÝ ROH A SVATÍ

Nyní se budeme věnovat jednotlivým pasážím v pořadí, v jakém se objevují v Písmu. Takto nám je předkládá Boží duch a my se domníváme, že postupné odhalování pravdy je nejlepším způsobem, jak získat celkové pochopení toho, o čem je řeč. Daniel měl vidění čtyř zvířat vystupujících ze Středozemního moře jedno po druhém.² První se podobalo lvu a mělo orlí křídla. Druhé vypadalo jako medvěd se třemi žebry mezi zuby. Třetí se podobalo levhartovi a na zádech mělo čtyři křídla. Čtvrtá šelma se nepodobala ničemu, co Daniel kdy předtím viděl, a byla ze všech nejstrašnější.

Mělo deset rohů a beztrestně rozdupalo ostatní tři zvířata.³

Ve verších 9-14 následuje popis korunovace Syna člověka a čtvrtá šelma je zničena a vydána ohnivě zkáze. Syn člověka pak získá vládu nad celou zemí.

Poté je Danielovi podáno vysvětlení tohoto vidění. Čtyři šelmy jsou čtyři království nebo králové, kteří mají povstat, ale svatí Nejvyššího mají převzít jejich království a vládnout navždy. Šelmy nejsou identifikovány a naprostá většina lidí je považuje za království Babylonu, Médo-Persie, Řecka a Říma. Několik rysů vyprávění v této kapitole však ukazuje, že tradiční chápání proroctví musí být podezřelé.

Za prvé, dvě z těchto čtyř království již existovala. Babylón se ve skutečnosti chystal padnout do rukou Médo-perské říše, která již nějakou dobu existovala. Za druhé, nic v dějinách těchto království neodpovídá

chybí. Izrael byl sužován "čtyři sta let", nikoliv sto čtyřicet šest tisíc let (Gn 15:13). Pán Ježíš byl v hrobě tři dny, nikoli tři roky¹.

V Písmu není žádná pasáž, kde by slovo "den" znamenalo "rok". Teorie "rok-den" je pouze teorií, která je nedokázaná a neprokazatelná a která by při aplikaci na již splněná proroctví vedla k absurdním závěrům.

vizi. Zlidštění Nebúkadnesara zaznamenané v Danielovi 4 se týkalo pouze jeho a rozhodně se neopakovalo v říši jako celku. Běžně se má za to, že třetí šelma je řecká říše a čtyři hlavy čtyři oddíly, na které se tato říše po Alexandrově smrti rozdělila, ale jak upozornilo několik autorů, třetí říše je již vybavena čtyřmi hlavami, když se objevuje. V případě řecké říše tomu tak rozhodně nebylo.⁴

Ve verši 12 je zmíněno, že prvním třem šelmám je při soudu, který se koná před nastolením Království, povoleno prodloužení života. Zastánci tradičního výkladu této kapitoly to nedokážou vysvětlit, protože říše Babylonu, Persie a Řecka již dávno zanikly, zatímco zde se ukazuje, že na konci věku ještě existují. Nelze je tedy ztotožňovat se zvířaty v této kapitole.

Nakonec se všechny čtyři šelmy objevují jako součást jedné složené šelmy ve Zjevení 13 v eschatologickém kontextu. Je zřejmé, že všechny tyto čtyři šelmy jsou ve vzájemném vztahu a hrají určitou roli v událostech na konci tohoto věku.

Zbytek Daniela 7 je věnován vysvětlení povahy a činnosti čtvrté šelmy. Mezi Danielovou žádostí o vysvětlení uvedenou ve verších 19-22 je přesná shoda. Deset rohů na šelmě, které vidíme při jejím povstání, představuje konfederaci deseti nejmenovaných králů. Srovnání s deseti prsty na obraze v Danielovi 2 a odkazy ve Zjevení 13:1 a 17:3 ukazují, že tyto rohy jsou současné. Neexistuje vůbec žádný důvod pro to, aby chom je považovali za po sobě jdoucí království vzniklá z Římské říše nebo jiné říše v dějinách. Malý

¹ Podrobné pojednání o historii a vyvrácení výkladu o dni/roku viz S. P. Tregelles, *Remarks on the Prophetic Visions in the Book of Daniel*, Chelmsford, UK: Sovereign Grace Advent Testimony, 8. vydání, první vydání. 1852, 112.

² Velké moře zmíněné v Danielovi 7:2 je běžný biblický název pro Středozemní moře, jak ukazují následující verše: Jozue 1:4; 9:1; 15:12, 47; 23:4; Ezechiel 47:10, 15, 19, 20; 48:28. To naznačuje, že proroctví má najít naplnění v událostech, které se odehrají v této oblasti. Viz diskusi v knize

The Histories and Prophecies of Daniel od G. H. Langa, Londýn: Paternoster, 1950, 78-80.

³ To je nejpřirozenější způsob, jak chápat "zbytek" (KJV, NKJV) v Danielovi 7:7. Viz *Companion Bible*, 1198.

⁴ Viz Sir Robert Anderson, *The Coming Prince*, Glasgow and Edinburgh: Pickering and Inglis, n.d., 11th ed., 274; Lang, 80; C. G. Ozanne, *The Fourth Gentile Kingdom*, England: H. E. Walter Ltd., 1982, 33

roh, který se rouhá Nejvyššímu a pronásleduje jeho svaté, povstane až po těchto deseti a pokračuje v získávání nadvlády nad nimi a tři z nich si podrobí silou.

Hlavní rysy kariéry malého rohu je to, že se rouhá Bohu, hodlá měnit časy a zákony a válčí proti svatým na čas, časy a půl času. Chaldejské slovo překládané jako "časy" je třeba chápat ve dvojnásobném smyslu, tedy jako "dva časy", přičemž celý výraz znamená tři a půl času. To je jistě význam odpovídajícího hebrejského výrazu v Danielovi 12:7.⁵ Srovnání verše 22 a verše 25 ukazuje, že období tři a půl časů končí příchodem Starého dnů a předáním království svatým. Historicko-cistické interpretace obvykle kladou konec tří a půl doby do roku 1870, kdy skončila světská moc papežství, ale to prostě nesedí. Tři a půl času končí příchodem Krista a pokud nejsme ochotni tvrdit, že se to

III. MALÝ ROH A SVATYNĚ

Osmá kapitola Danielovy knihy také popisuje činnost malého rohu a my musíme hned na začátku zjistit, zda je tento roh totožný s malým rohem v Danielovi 7, nebo je to nějaká jiná postava. Většina vykladačů je považuje za odlišné. Daniel 8 je obvykle považován za proroctví o Antiochu Epifanovi, které se naplnilo v roce 167 př. n. l.

Několik veršů v této kapitole ukazuje, že proroctví se týká konce věku. "To vidění patří k času konce" (v. 17). "Dám ti poznat, co bude v posledním čase rozhodnutí, neboť v určený čas přijde konec" (v. 19). "A v posledním čase jejich království, když se přestupníci naplní" (v. 23). "Uzavři to vidění, neboť patří k mnoha dnům, které přijdou" (v. 26).

Totožnost malého rohu ze sedmé kapitoly s malým rohem z kapitoly osmé uznává řada autorů. Oba rohy existují ve stejné době, na konci věku. Oba se rouhají Bohu a pronásledují Boží lid. Oba boří Boží zákony, malý roh ze sedmé kapitoly "zamýšlí změnit časy a zákony", zatímco malý roh z osmé kapitoly odnímá každodenní oběť a poskvrňuje svatyni prostřednictvím "přestoupení zpusťování". Kariéra obou je ukončena příchodem Božího království. Jedním z autorů, kteří obhajovali totožnost těchto dvou rohů, byl S. P. Tregelles, který napsal:

děje nyní, musíme považovat naplnění celé této pasáže za něco, co leží v budoucnosti.

Většina znalců Bible se shoduje na tom, že "čas" je jednoduše rok. Septuaginta přeložila výraz "sedm časů" ve 4. kapitole (v. 16, 23, 25, 32) knihy Daniel jako "sedm let" a Josefus učinil totéž. Že to jistě znamená rok, dokazuje zmínka ve Zjevení 13:5, kde je popsána stejná moc a délka období, které jí bylo přiděleno, je dvaadvacet měsíců (tři a půl roku).

Délka roku je odvozena od židovského kalendáře.

Ten se skládá z roku o 360 dnech, tedy z dvanácti třicetidenních měsíců.

Pozorné čtení vyprávění o potopě ukazuje, že takový kalendář byl v té době běžný. Zjevení 12:6, 14 ukazuje, že čas, časy a půl času se rovná 1260 dnům.

"Neidentičnost obou by s sebou nesla obtíže největšího rozsahu - tak velké, že tento předpoklad lze považovat za morálně nemožný."⁶

Zeměpisný původ malého rohu je v této kapitole jasně vymezen. Pochází z jedné ze čtyř částí řecké říše.

Verš 23 naznačuje, že tato čtyři království mají mít význam v posledních dnech, a je pravděpodobné, že se jedná o totéž, co čtyři šelmy v Danielovi 7. Popis malého rohu v této kapitole a v Danielovi 11 ukazuje, že povstane ze syrské části řecké říše, dnešního Iráku.

Následuje přehled činností malého rohu:

1. Z nejasných počátků se dostává k moci a rozšiřuje svůj vliv směrem k Palestině, Persii a Egyptu.
2. Povyšuje se proti izraelskému lidu a mnohé z nich zničí.
3. Jde ještě dál a staví se na roveň Bohu, zde je nazýván knížetem zástupů.
4. Jím pověřené vojsko učiní přítrž každodenním obětem v jeruzalémském chrámu.
5. S ukončením obětí bude spojeno přestoupení zpusťování.

⁵ Některé jazyky, například hebrejštiny, řečtiny a aramejštiny, mají dvojnásobné číslo a také jednotné a množné číslo. Hebrejštiny v Danielovi 12:7 používá dvojnásobné číslo ve slově "časy", což tedy znamená dva časy. Ačkoli v chaldejském

úryvku, který máme před sebou, není použito, lze ho jistě odvodit. *Lang*, 92.

⁶ *Remarks on the Prophetic Visions in the Book of Daniel*, 83. Viz též Ozanne, 37.

6. Doba od ukončení obětí a umístění přestoupení zpustošení do očištění svatyně bude dva tisíce tři sta dní.

Jelikož se tyto události mají odehrát v posledních dnech, je historicistický výklad 2300 dnů vyloučen. Jaké období je však tímto výrazem vlastně označeno? Musíme přiznat, že největší potíže nám činí sladit toto období s ostatními uvažovanými časovými úseky. Výraz překládaný jako "dny" zní "večery, jitra" a většina z nich má za to, že jde o dny. Podle tohoto názoru trvá celé období něco málo přes šest let. Jak uvidíme později, z jiných pasáží se zdá, že období od ukončení každodenních obětí do očištění svatyně bude ve skutečnosti trvat tři a půl roku. To vedlo k řadě různých návrhů, jak tyto pasáže sladit.

Někteří se domnívají, že celá doba 2300 dní zahrnuje něco přes šest let ze sedmi let posledního týdne proroctví o sedmdesáti týdnech, které prozkoumáme příště. To se však zdá být v rozporu s verši 13 a 14,

IV. SEDMDESÁT TÝDNŮ

Proroctví o sedmdesáti týdnech je nejzajímavější a nejkontroverznější pasáží, kterou probíráme, a nemáme čas prozkoumat všechny její složitosti. Naším cílem bude ukázat vztah mezi ním a všemi ostatními pasážemi, o nichž uvažujeme.

Historici a futuristé se obecně shodují na tom, že "týdny" v Danielovi 9:24 jsou týdny let, a že tedy proroctví zahrnuje období čtyř set devadesáti let. Hebrejské slovo překládané jako "týden" je *šabua*, "sedmička", což může být sedmička týdnů, dnů, hodin nebo let. Kontext v Danielovi jasně naznačuje, že se jedná o týden let. Slovo *šabua* se znovu objevuje v 10. kapitole, kde je spojeno se slovem "dny" (Dan 10:2).

Proroctví o sedmdesáti týdnech je rozděleno na tři různá období: sedm týdnů, šedesát dva týdnů a jeden týden. Prvních sedm týdnů - období čtyřiceti devíti let - je bezpochyby období, kterého se týkají knihy Ezdráš a Nehemiáš. Během této doby bylo město obnoveno uprostřed mnoha problémů. Mesiáš se má zjevit na konci období šedesáti dvou týdnů, tj. čtyři sta osmdesát tři let po vydání příkazu k obnově Jeruzaléma. Důkaz, že se to přesně naplnilo, pravděpodobně až do dnešních dnů, najdeme v různých knihách.⁷ Čas nám nedovolí prozkoumat toto velmi zajímavé a zásadní

kteří uvádějí jako dva konce tohoto období ukončení obětí a očištění svatyně.

Jiní kladou počátek 2300 dnů do poloviny sedmdesátého týdne a tvrdí, že k očištění svatyně dojde asi tři roky po začátku tisíciletí. To je však v rozporu s Danielem 9:24, který pomazání svatého místa neboli svatyně klade právě na konec sedmdesáti týdnů.

Třetím návrhem je, že "večer, ráno" je třeba chápat jako každou příležitost, kdy byla přinášena každodenní oběť. Protože se každý den přinášely dvě oběti, jedna ráno a druhá večer, činí toto období 1150 dní, tedy něco málo přes tři roky. Zastánci tohoto názoru věří, že Židé ke konci období soužení svatyni obnoví a očistí.

Konečné řešení této pasáže není při současném stavu poznání možné. Události tohoto období jsou dostatečně jasné, ale na význam 2300 dnů si budeme muset počkat.

naplnění proroctví. Zaměříme se na události sedmdesátého týdne, neboť právě zde se střetávají různé školy prorockého výkladu. Tvrdíme, že události sedmdesátého týdne se v dějinách nikdy nenaplnily a že se vztahují k době konce. Tento poslední týden nám poskytuje základní údaje, které spojují všechna prorocká období.

Budoucnost sedmdesátého týdne dokazují následující úvahy:

1. Říká se, že po skončení šedesátého devátého týdne dojde alespoň k jedné události. K usmrcení Mesiáše dojde "po uplynutí šedesáti dvou týdnů". Tato skutečnost jasně ukazuje na přerušení mezi týdnem šedesátým devátým a týdnem sedmdesátým. Většina futuristů také umísťuje zničení Jeruzaléma mezi šedesátý devátý a sedmdesátý týden.

2. Pán Ježíš ve svém Olivetském proroctví jasně klade ústřední událost sedmdesátého týdne, ohavnost zpusošení, do jeho budoucnosti.

3. Události, které jsou zde spojeny se sedmdesátým týdnem, jsou zmíněny v jiných souvislostech, které jasně patří ke konci věku. V těchto pasážích vystupují do popředí časové úseky, o nichž hovoříme.

⁷ Zvažte především Sir Robert Anderson, *The Coming Prince*, 88-105.

4. Daniel 9:24 zmiňuje několik předpovědí týkajících se židovského národa a města Jeruzaléma, které se, pokud jde o tento národ, nikdy nenaplnily. Jednotliví Židé samozřejmě vstoupili do požehnání, která jsou zde popsána, ale řeč není o jednotlivcích.

Verš 24 odkazuje na období národního pokání a očištění, jak je předpovězeno v pasážích jako Zachariáš 12:10-14; 13:1. Posledním z těchto požehnání je pomazání Svatyně. Hebrejščina zde odkazuje na Nejvyšší svatyni, miléniovou svatyni, kterou podrobně popisuje Ezechiel.

O knížeti, který přijde (v. 26), se Daniel zmiňuje již v sedmé a osmé kapitole pod názvem "malý roh".

Danielovi čtenáři jsou tak připraveni na jeho další popis. Jeho lid zničí město a svatyni. Daniel nám již řekl, že vojska malého rohu učiní přítrž každodenním obětí a zpusťší svatyni (Dan 8:12), a jak uvidíme později, další pasáže toto tvrzení potvrzují a rozšiřují. Nevidíme žádný důvod, proč toto proroctví vztahovat na události roku 70 n. l. Je plně v souladu s ostatními eschatologickými proroctvími.

Americký standardní překlad uvádí následující větu takto:

"jeho konec bude potopa", což odkazuje na přicházejícího knížete. To se nemohlo vztahovat na Tita v roce 70 n. l. ani na nikoho jiného v mezidobí. Závěrečná část verše předpovídá, že bude válka až do konce.

Slovo "konec" je dalším pojítkem mezi různými úryvky, o nichž uvažujeme. V osmé kapitole se objevuje několikrát a v Danielovi se s ním setkáme ještě jednou.

Kdo je ten, kdo potvrzuje smlouvu s mnohými na jeden týden?

V. KRÁL SEVERU A OHAVNOST ZPUSŤŠENÍ

Tři pasáže, na které jsme se dosud podívali, svorně popisují činnost krále, který má povstat na konci věku a který bude pronásledovat Boží lid poté, co ukončí chrámovou bohoslužbu. Společný slovník spojuje tyto pasáže tak pozoruhodným způsobem, že je těžké pochopit, jak by někdo mohl nevidět, že se jedná o stejné období a stejné události.

Poslední Danielovo zjevení v 11. a 12. kapitole podrobně a souvisle popisuje tytéž události v kontextu politických vztahů a válek mezi Irákem a Egyptem, což je zřejmě nejpozoruhodnější proroctví o posled-

Někteří říkají, že se to týká Pána Ježíše, a konec každodenních obětí vztahují k jeho obětní smrti na kříži, která ukončila obětní systém starověkého Izraele. Ježíš však s nikým neuzavřel smlouvu na nějakou dobu. Tvůrcem smlouvy je přicházející kníže, malý roh ze sedmé a osmé kapitoly.

O povaze dohody mezi knížetem a "mnohými" se Daniel nezmiňuje, ale skutečnost, že k náhlému ukončení každodenních obětí a umístění ohavnosti zpusťšení dochází v polovině období platnosti smlouvy, vedla mnohé ke spekulacím, že by dohoda mohla mít něco společného s obnovením chrámového kultu v Jeruzalémě.

Ať už je důvod jakýkoli, po třech a půl letech sedmiletého období jsou každodenní oběti pozastaveny (jak je zaznamenáno také v Dan 8:11-12) a "na křídle ohavností bude ten, kdo pustoší" (9:27).

V Danielovi je ohavnost zpusťšení zmíněna podruhé a znovu se s ní setkáváme v 11. a 12. kapitole a v Olivetském proroctví, kde se její umístění v chrámu stává signálem pro Boží lid, aby utekl na hory. S touto ohavností je spojeno zničení města (v. 26) a od této chvíle až do konce sedmdesáti týdnů nastane období války a zpusťšení (v. 26).

Co znamená pojem Ohavnost zpusťšení? Hebrejské slovo přeložené jako "ohavnost" se vztahuje k modlářství, a proto poukazuje na nějakou modlu umístěnou, jak je uvedeno ve verši 27, na křídle chrámu. Taková modla by samozřejmě způsobila, že by Chrám byl "zpusťšený" a nevhodný k bohoslužbě, dokud by nebyl očištěn. Protože k tomu dochází v polovině sedmdesátého týdne, zbývá ještě tři a půl roku do konce tohoto období a do uvedení požehnání popsaných ve verši 24.

ních časech, které lze ve Starém zákoně najít. Většina vykladačů považuje popis válek mezi králem Severu a králem Jihu za naplněný již dávno ve válkách Seleukovců a Ptolemaiovců, které se odehrály mezi rozpadem Alexandrový říše a dobou Antiocha Epifana v roce 167 př. n. l. Pokud zde vůbec vidí konec věku, začíná ve 36. verši a pokračuje až do Daniela 12:3.

Existují však pádné důvody, proč považovat většinu této kapitoly za proroctví o konci věku. Anděl, který Danielovi tuto záležitost zjevil, řekl, že poselství se týká "posledních dnů" (Dan 10:14), což je biblický

výraz pro období před druhým příchodem Krista a během něj. Pán Ježíš ve svém Olivetském proroctví klade události z 31. verše do budoucnosti. Jeho zmínka o ohavnosti zpusťování u Matouše a Marka je převzata přímo z tohoto verše a jeho doprovodu. Paralelní pasáž v Lukášově evangeliu odráží skutečnost, že to bude vojsko krále severu, kdo umístí ohavnost do chrámu. Daniel 8 tuto událost také zřetelně předpovídá, jak jsme viděli.

Nemá smysl číst tuto kapitolu, jako by předpovídala střídání králů severu a jihu. Čteme-li tuto pasáž jako souvislé vyprávění bez předsudků, zmiňuje se pouze o třech kráľích severu - o prvním ve verších 5-19, o druhém ve verši 20 a o třetím ve verších 21 až do konce kapitoly. Verš 29 nám poskytuje informaci, která ukazuje, že verše 21-45 pojednávají o jednom jednotlivém králi, neboť se zmiňuje o třech různých příležitostech, kdy král severu napadne Egypt. První je zaznamenána ve verši 25, druhá ve verši 29 a třetí je na konci kapitoly ve verši 40.

Klíčovou událostí této kapitoly je bezpochyby umístění ohavnosti zpusťování v Chrámu a odstranění každodenních obětí, které bylo předpovězeno již v Danielovi 8 a 9. Všimněte si, že tyto události provádí vojska severního krále. Je důležité si uvědomit, že chronologické údaje v Danielovi 12 jsou od této události odměřeny. Daniel 12:7 odráží 7. kapitolu, kde malý roh sužuje svaté po "čas, časy a půl času" - tři a půl roku. Z Daniela 12:11 vyplývá, že od události

VI. DVA SVĚDKOVÉ

Nyní se dostáváme ke zbývajícím časovým ukazatelům, které se nacházejí ve třech kapitolách Zjevení. Tyto kapitoly přinášejí pohledy z různých perspektiv na to, co se děje ve stejném časovém období. První pasáží je Zjevení 11, která popisuje činnost dvou svědků, kteří prorokují tisíc dvě stě šedesát dní. V 11:2 čteme, že pohané budou svaté město pošlapávat po čtyřicet dva měsíců.

To nás spojuje se sešlapáváním v Danielovi 8. Vzhledem ke kontextu je nejpravděpodobnější, že vyměrování chrámu v 1. verši je vyměrováním ke zničení. Tento symbolický úkon může znamenat buď vyměrování k zachování (jako v Zacharjášovi 2), nebo vymě-

VII. SVATÍ V PUSTINĚ

Chrám je pouze jedním ze dvou hlavních témat činnosti malého rohu/krále severu, druhým je pronásle-

vedených v Danielovi 11:31 do doby konce uplyne tisíc dvě stě devadesát dní. To je doba o třicet dní delší než tři a půl roku, což je další důkaz, že Daniela 11 je třeba číst jako proroctví o době konce.

Zbytek kapitoly se zabývá činností Božího lidu, který se v té době stal silným (v. 32), a závěrečnými vojenskými činy severního krále a jeho zkázou.

Vzhledem k tomu, že verš 32 je ještě budoucí, nemůžeme lid, "který zná svého Boha", identifikovat jako Makabejce. Tato část proroctví má jasnou paralelu v Olivetském proroctví, kde Kristus předpovídá hlásání evangelia o Království celému světu a pronásledování svého lidu. Eschatologické hlásání evangelia je předpovězeno také v Izajáši 40, Izajáši 52 a Joelovi 2 a tvoří součást pozadí 2. listu Tesalonickým.

V 2. listu Tesalonickým je také zmínka o člověku hříchu, který vstoupí do chrámu a prohlásí se za Boha. Pavlova předpověď je částečně převzata z Daniela 11:35 a částečně z Daniela 8, Izajáše 10, Izajáše 14 a Ezechiela 28. Zdá se, že toto zjevení v Chrámu nastane někdy po umístění podobizny v Chrámu.

Král Severu je nakonec zničen po konečném vítězství nad Egyptem. Jeho konec v bitvě u Armagedonu je podrobně popsán ve Zjevení 16-19.

Zbývajícím období, tisíc tři sta třicet pět dní, se zjevně překrývá s tisícem dvě stě devadesáti dny, ale protože nám není řečeno, kdy končí, je neplodné spekulovat; víme jen, že to bude doba požehnaní.

řování ke zničení (jako v Ezechieli 9). Oba svědkové jsou zjevně protějšky Jozua a Zerubábel z posledních dnů. Verš 4 je výslovně spojuje se Zacharjášem 4, kde jsou Jozue a Zerubábel představeni jako dva olivovníky. Pošlapávání Jeruzaléma pohany je zjevně druhým tříapůlletým obdobím Danielova sedmdesátého týdne.

Služba svědků probíhá ve stejném časovém období a můžeme pochopit divoké veselí, které nastane na konci tříapůlletého období, kdy je šelmě konečně dána moc nad nimi a oni jsou zabití. Radost je však krátká, neboť svědkové jsou vzkříšeni a uchváteni do oblak při zřejmém prvním vzkříšení (1 Te 4)

dování Božího lidu, které je významně zmíněno v Danielovi 7, 8, 11 a 12. Trvá tři a půl roku, tedy dru-

hou polovinu Danielova sedmdesátého týdne, a je tedy souběžné se zpusošením Chrámu a rouhavým umístěním ohavnosti zpusošení.

Zjevení 12. kapitola pojednává o ženě v nebi, o narození Krista a jeho nanebevstoupení a o následném pronásledování ženy a jejího potomstva. Žena je zjevně symbolem Izraele, její popis je převzat ze symboliky Josefova snu zaznamenaného v Genesis 37:9. Ona přivádí na svět Člověka-dítě, proti němuž stojí drak, jehož popis se shoduje s popisem Šelmy v následující kapitole. Drak ve svém pokusu zničit Krista,

VIII. ŠELMA

Zjevení 13 začíná scénou, kdy Satan stojí na mořském písku. Některé texty uvádějí "stál jsem na mořském písku", ale je pravděpodobnější, že správně je "stál", což odkazuje na draka Satana. Je to, jako by si z moře zavolal svůj vyvolený nástroj. Popis, který je v této kapitole uveden u Šelmy, je převzat ze sedmé kapitoly knihy Daniel. Je složeninou čtyř šelem, má sedm hlav a deset rohů. Daniel nám ukazuje tyto šelmy odděleně, ale jasně říká, že čtvrtá šelma pošlapává ostatní tři šelmy, čímž nás připravuje na 13. kapitulu Zjevení.

Toto je popis malého rohu/krále severu v druhé polovině sedmdesátého týdne. I zde vede válku se svatými (v. 7), a plní tak vůli draka, kterému se velmi podobá. Jeho moc je omezena na dva a čtyřicet měsíců

IX. SHRNU TÍ

Nyní se pokusíme shrnout všechny kapitoly, o kterých jsme uvažovali.

V oblasti východního Středomoří vzniknou čtyři království. Tato čtyři království budou pravděpodobně zaujímat stejnou zeměpisnou oblast jako čtyři rozdělení řecké říše po Alexandrově smrti. Jsou současné, i když vzniknou jedno po druhém. Čtvrté království bude spojenectvím deseti království a bude se vyznačovat mimořádnou brutalitou.

Nějakou dobu po vystoupení čtyř království vznikne mezi deseti (rohy/hlavami) královstvími tvořícími čtvrtou šelmu další král.

Zpočátku bude bezvýznamnou postavou, ale díky lsti a velké inteligenci se prosadí jako vládce nejprve čtvrtého království. Podmaní si tři z deseti (rohů/hlav) království a poté je spolu s dalšími sedmi královstvími připojí ke svému vlastnímu království.

který vystupuje na nebesa, neuspěje. Žena pak prchá na poušť, aby se nechala žít po tisíc dvě stě šedesát dní neboli čas, časy a půl (v. 6 a 14).

Událostí, která způsobí pronásledování ženy a její útěk na poušť, je válka v nebi mezi Satanem a jeho anděly a archandělem Michaellem a jeho anděly. Satan je poražen a s velkou zuřivostí svržen na zem. Jeho čas se poté krátí a on ho využívá k oživení moci Šelmy a k pronásledování těch křesťanů, kteří nemohli uprchnout do pustyne

neboli tři a půl roku. Jeho moc je definitivně zlomena Kristovým návratem a on se dočká potupného konce v ohnivém jezeře (Zj 19).

Postava druhé šelmy je novým prvkem v událostech posledních dnů. V Danielovi se dosud neobjevila. Stejně jako první šelma je i ona člověkem, který je ve Zjevení 19 nazýván falešným prorokem, a směřuje uctívání k první šelmě. Vytváří obraz první šelmy a pravděpodobně se jedná o podobiznu, která je umístěna v chrámu, jak je popsáno v Danielovi.

Nějakým záhadným způsobem dokáže přimět podobiznu, aby promluvila, a prohlásí, že ti, kdo se odmítají šelmě klanět, mají být zabiti. Bude konat úžasné zázraky a donutí všechny v království šelmy, aby přijali znamení na čelo nebo na ruku.

Poté si podmaní další tři království a začlení je do hrozivého svazku, jehož konečná podoba je popsána ve 12. kapitole Zjevení.

Tento člověk bude mít velkou inteligenci a chápavost podporovanou nadpřirozenou mocí, bude se rouhat Bohu a postaví se proti Božímu lidu.

Sedm let před koncem věku a příchodem Ježíše Krista uzavře smlouvu s židovským národem. Není nám přesně řečeno, v čem tato smlouva bude spočívat, ale je možné, že bude schvalovat provozování chrámové bohoslužby v Jeruzalémě.

Tři a půl roku po uzavření smlouvy dojde k dramatickým změnám, které pravděpodobně způsobí svržení satana na zem. Šelma na sebe nyní otevřeně bere satanský charakter popsáný v pasážích, které jsme si přiblížili. Její vojsko vtrhne do Jeruzaléma a obklíčí

jej armádami. Zastaví každodenní oběti v chrámu a do části chrámu umístí podobiznu.

Nyní přichází na scénu další postava, která se nazývá falešný prorok.

Ten bude vykonávat veškerou moc šelmy a sám bude zodpovědný za zhotovení podobizny umístěné v chrámu. To vše bude doprovázeno úžasnými zázraky, které způsobí, že se mu lidé na zemi budou klanět. Několik pasáží naznačuje, že šelma se bude prohlašovat za božstvo a v určitém okamžiku vstoupí do samotného Chrámu a bude o sobě tvrdit, že je Bůh.

Tehdy bude zahájeno období pronásledování Božího lidu, jaké se nikdy předtím nevyskytlo a nikdy se již nebude opakovat. Většina církve žijící v Izraeli uposlechne Pánova příkazu k útěku do hor a po zbývajících třech a půl roku soužení bude zázračně udržována na poušti. Věřící žijící jinde v dosahu šelmy budou trpět pronásledováním a mučednictvím.

Navzdory pronásledování obdrží Boží lid moc svědčit a tehdy bude evangelium o Království hlášáno po celém světě a obrátí tisíce lidí. To je období dvou svědků, kteří sami způsobí pohromy těm, kdo uctívají šelmu.

Na konci tříapůlletého soužení se Kristus vrátí v moci z nebe a šelma a její stoupenci násilně skončí, když bude na říši zla vylito sedm posledních ran. Dojde ke vzkříšení mrtvých a na zemi bude konečně nastoleno Boží království.

V posledních deseti letech se ve světě, a zejména na Blízkém východě, který je dějištěm posledního dramatu v tomto období špatného vládnutí člověka na zemi, odehrály pozoruhodné události. Izrael se etabloval jako nevěřící národ, jak předvíдали naši předkové před sto padesáti lety. Irák se nedávno dostal do centra světového dění a urychlil velkou válku kvůli aktivitám Saddáma Husajna. Husajn se považuje za novodobého Nebúkadnesara a snaží se napodobit svého slavného předchůdce tím, že se pokouší obnovit město Babylon⁸.

Politická geografie Blízkého východu se stále více podobá politické geografii starověkého Blízkého východu. Mnozí z nás se mohli dožít úžasných událostí, které jsme sledovali. Proto je vhodné, abychom se řídili příkazem našeho Pána, abychom bděli a byli připraveni na jeho příchod

♥ 1998, *A Journal from the Radical Reformation*, Winter 1998, Vol. 7, No. 2.

⁸ Viz Charles H. Dyer, *The Rise of Babylon: Sign of the*

End Times, Tyndale House Pub., 1991.